2024/1352

22.5.2024

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2024/1352,

14. mai 2024,

millega muudetakse määruseid (EL) 2019/816 ja (EL) 2019/818 seoses kolmanda riigi kodanike taustakontrolli tegemisega välispiiridel

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 78 lõike 2 punkti e, artikli 79 lõike 2 punkti c, artikli 82 lõike 1 teise lõigu punkti d ja artikli 87 lõike 2 punkti a,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ([1])

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2024/1356 ([2]) on kehtestatud isiku tuvastamine või isikusamasuse kontroll, julgeolekukontroll ning esialgne tervisekontroll ja esialgne kontroll, et teha kindlaks haavatavad isikud, kolmanda riigi kodanike puhul, kes viibivad välispiiridel või liikmesriigi territooriumil ja keda ei ole liikmesriigi välispiiril kontrollitud, ning nende kolmanda riigi kodanike puhul, kes on avaldanud piiripunktis või transiiditsoonis soovi rahvusvahelise kaitse saamiseks, ilma et nad täidaksid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/399 ([3]) kehtestatud sisenemise tingimusi. Määrusega (EL) 2024/1356 kehtestatakse ühtsed normid, mis võimaldavad kolmanda riigi kodanikke kiiresti tuvastada või nende isikusamasust kontrollida ja neid kohaldatava menetluse juurde suunata. Selle eesmärk on tugevdada kontrolli välispiire ületavate kolmanda riigi kodanike üle ning näha ette päringute tegemine asjaomastes ELi infosüsteemides ja andmebaasides, et kontrollida, kas kolmanda riigi kodanikud, kelle suhtes kohaldatakse taustakontrolli, võivad kujutada ohtu sisejulgeolekule.

(2) Määruses (EL) 2024/1356 on sätestatud, et isikute puhul, kelle suhtes kohaldatakse taustakontrolli julgeoleku eesmärgil, tuleb kontroll teha samades süsteemides nagu on Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteemiga (ETIAS) ette nähtud viisa või reisiloa taotlejate puhul. Eelkõige on määruses (EL) 2024/1356 sätestatud, et taustakontrolli läbivate isikute isikuandmeid tuleb kontrollida Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/816 ([4]) loodud kolmanda riigi kodanike andmeid sisaldavas Euroopa karistusregistrite infosüsteemis (ECRIS-TCN) seoses terroriaktide või muude raskete kuritegude eest süüdimõistetud isikute andmetega.

(3) Juurdepääs ECRIS-TCNile on vajalik määruses (EL) 2024/1356 määratletud taustakontrolliasutustele, et teha kindlaks, kas isik võib kujutada ohtu sisejulgeolekule.

(4) ECRIS-TCNi päringutabamust ei tohiks käsitada nii, et asjaomane kolmanda riigi kodanik, nagu on määratletud määruses (EL) 2019/816, on märgitud liikmesriikides süüdi mõistetud. Varasemate süüdimõistvate kohtuotsuste olemasolu tuleks kinnitada üksnes asjaomaste liikmesriikide karistusregistrist saadud teabe põhjal.

([1]) Euroopa Parlamendi 10. aprilli 2024. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 14. mai 2024. aasta otsus.

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1356, millega kehtestatakse kolmanda riigi kodanike taustakontroll välispiiridel ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 767/2008, (EL) 2017/2226, (EL) 2018/1240 ja (EL) 2019/817 (ELT L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj).

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieeskirjad) (ELT L 77, 23.3.2016, lk 1).

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/816, millega luuakse kesksüsteem nende liikmesriikide väljaselgitamiseks, kellel on teavet kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute suhtes tehtud süüdimõistvate kohtuotsuste kohta, et täiendada Euroopa karistusregistrite infosüsteemi (ECRIS-TCN), ning muudetakse määrust (EL) 2018/1726 (ELT L 135, 22.5.2019, lk 1).

(5) Määrus (EL) 2024/1356 kujutab endast Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist piiride valdkonnas ning muudab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 767/2008, ([5]) (EL) 2017/2226, ([6]) (EL) 2018/1240 ([7]) ja (EL) 2019/817, ([8]) mis samuti kujutab endast Schengeni *acquis* sätete edasiarendamist piiride valdkonnas, et anda taustakontrolli tegemiseks juurdepääsuõigus viisainfosüsteemi (VIS), riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi (EES) ning Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteemi (ETIAS) andmetele. Määruse (EL) 2019/816 samaaegne muutmine, et anda taustakontrolli tegemiseks ECRIS-TCNis sisalduvatele andmetele juurdepääsu õigused, ei saa aga muutuva geomeetria tõttu olla määruse (EL) 2024/1356 osa, kuna määrus, millega luuakse ECRIS-TCN, ei kujuta endast Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist. Määrust (EL) 2019/816 tuleks seetõttu muuta eraldi õigusaktiga.

(6) Määruses (EL) 2024/1356 on sätestatud erinormid kolmanda riigi kodanike tuvastamiseks või nende isikusamasuse kontrolliks määrusega (EL) 2019/817 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/818 ([9]) loodud ühises isikuandmete hoidlas päringu tegemise kaudu, et hõlbustada EESis, VISis, ETIASes, Eurodacis ja ECRIS-TCNis registreeritud isikute õiget tuvastamist või nende isikusamasuse kontrolli, sealhulgas tundmatute isikute puhul, kes ei ole võimelised ennast tuvastama, ning sellele kaasa aidata.

(7) Kuna juurdepääs ühises isikuandmete hoidlas säilitatavatele andmetele on isikute tuvastamise või nende isikusamasuse kontrolli eesmärgil vajalik taustakontrolliasutustele, muudetakse määrusega (EL) 2024/1356 määrust (EL) 2019/817. Kuna muutuva geomeetria tõttu ei olnud võimalik muuta määrust (EL) 2019/818 määrusega (EL) 2024/1356, kuna määrus (EL) 2019/818 ei kujuta endast Schengeni *acquis* sätete edasiarendamist, tuleks määrust (EL) 2019/818 muuta seetõttu eraldi õigusaktiga.

(8) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt võimaldada taustakontrolliasutuste juurdepääsu ECRIS-TCNis või ühises isikuandmete hoidlas sisalduvatele andmetele, et isikuid tuvastada või isikusamasust kontrollida ning teha julgeolekukontrolle, mis on kehtestatud määrusega (EL) 2024/1356, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(9) ELi lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule (ELi toimimise leping) lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

(10) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 ning artikli 4a lõike 1 kohaselt, ja ilma et see piiraks kõnealuse protokolli artikli 4 kohaldamist, ei osale Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määruse (EL) 2019/816 muutmine

Määrust (EL) 2019/816 muudetakse järgmiselt.

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 767/2008, mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VIS määrus) (ELT L 218, 13.8.2008, lk 60).

([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2226, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem liikmesriikide välispiire ületavate kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmete ja sisenemiskeeluandmete registreerimiseks ning määratakse kindlaks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile õiguskaitse eesmärgil juurdepääsu andmise tingimused ning millega muudetakse Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni ning määruseid (EÜ) nr 767/2008 ja (EL) nr 1077/2011 (ELT L 327, 9.12.2017, lk 20).

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. septembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1240, millega luuakse Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteem (ETIAS) ning muudetakse määrusi (EL) nr 1077/2011, (EL) nr 515/2014, (EL) 2016/399, (EL) 2016/1624 ja (EL) 2017/2226 (ELT L 236, 19.9.2018, lk 1).

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta määrus (EL) 2019/817, millega luuakse ELi infosüsteemide koostalitlusvõime raamistik piiride ja viisade valdkonnas ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 767/2008, (EL) 2016/399, (EL) 2017/2226, (EL) 2018/1240, (EL) 2018/1726, (EL) 2018/1861 ning nõukogu otsuseid 2004/512/EÜ ja 2008/633/JSK (ELT L 135, 22.5.2019, lk 27).

([9]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta määrus (EL) 2019/818, millega luuakse ELi infosüsteemide koostalitlusvõime raamistik politsei- ja õiguskoostöö, varjupaiga ja rände valdkonnas ning muudetakse määrusi (EL) 2018/1726, (EL) 2018/1862 ja (EL) 2019/816 (ELT L 135, 22.5.2019, lk 85).

1) Artiklisse 1 lisatakse järgmine punkt:

„f) tingimused, mille alusel võivad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1356 (*) artikli 2 punktis 10 määratletud taustakontrolliasutused kasutada ECRIS-TCNi andmeid julgeolekukontrolli tegemiseks, et hinnata, kas kolmanda riigi kodanik võib kujutada ohtu sisejulgeolekule, nagu on osutatud nimetatud määruse artiklis 15.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1356, millega kehtestatakse kolmanda riigi kodanike taustakontroll välispiiridel ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 767/2008, (EL) 2017/2226, (EL) 2018/1240 ja (EL) 2019/817 (ELT L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj).“

2) Artikli 2 teise lõiku lisatakse järgmine punkt:

„d) võimaldatakse juurdepääs ECRIS-TCNile, et toetada määrusega (EL) 2024/1356 kehtestatud julgeolekukontrolli tegemist.“

3) Artikli 3 punkt 6 asendatakse järgmisega:

„6) „pädevad asutused“ – keskasutused, Eurojust, Europol, Euroopa Prokuratuur, määruse (EÜ) nr 767/2008 artiklis 9d ja artikli 22b punktis 13 osutatud VISi jaoks määratud asutused, ETIASe kesküksus ning määruse (EL) 2024/1356 artikli 2 punktis 10 määratletud taustakontrolliasutused, kes on pädevad käesoleva määruse alusel ECRIS-TCNile juurde pääsema või selles päringuid tegema;“.

4) Artiklit 5 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 1 punkt c asendatakse järgmisega:

„c) märge, mis määruste (EÜ) nr 767/2008 ja (EL) 2018/1240 ning määruse (EL) 2024/1356 artiklite 15 ja 16 kohaldamisel osutab, et asjaomane kolmanda riigi kodanik on viimase 25 aasta jooksul süüdi mõistetud terroriaktis või viimase 15 aasta jooksul mõnes muus määruse (EL) 2018/1240 lisas loetletud kuriteos, kui see on liikmesriigi õiguse kohaselt karistatav vabadusekaotusega või vabadust piirava julgeolekumeetmega, mille ülemmäär on liikmesriigi õiguse kohaselt vähemalt kolm aastat, sealhulgas süüdimõistva kohtuotsuse teinud liikmesriigi kood.“;

b) lõike 7 esimesse lõiku lisatakse järgmine punkt:

„c) määruse (EL) 2024/1356 artikli 2 punktis 10 määratletud taustakontrolliasutused, et hinnata, kas kolmanda riigi kodanik võib kujutada ohtu sisejulgeolekule, kui pärast kõnealuse määruse artiklites 15 ja 16 osutatud julgeolekukontrolle teavitatakse päringutabamusest.“

5) Artikli 7 lõikesse 7 lisatakse järgmine punkt:

„e) toetada kooskõlas määrusega (EL) 2024/1356 eesmärki, et hinnata, kas kolmanda riigi kodanik, kelle suhtes julgeolekukontrolli tehakse, võib endast kujutada ohtu sisejulgeolekule.“

6) Lisatakse järgmine artikkel:

„*Artikkel 7c*

ECRIS-TCNi kasutamine taustakontrolliks

Määruse (EL) 2024/1356 artikli 2 punktis 10 määratletud taustakontrolliasutustel on õigus pääseda juurde ECRIS-TCNi andmetele ja teha neis päringuid määruse (EL) 2019/818 artiklis 6 sätestatud Euroopa otsinguportaali kaudu, et täita neile määruse (EL) 2024/1356 artiklitega 15 ja 16 antud ülesandeid.

Selliste ülesannete täitmiseks on määruse (EL) 2024/1356 artikli 2 punktis 10 määratletud taustakontrolliasutustel juurdepääs üksnes ühises isikuandmete hoidlas olevatele ECRIS-TCN andmekirjetele, millele on lisatud märge kooskõlas käesoleva määruse artikli 5 lõike 1 punktiga c.

Päringutabamuse korral riiklike karistusregistrite andmetega tutvumine ECRIS-TCNis märgistatud andmete põhjal toimub kooskõlas liikmesriigi õigusega ja riiklikke sidekanaleid kasutades. Süüdimõistva kohtuotsuse teinud liikmesriigi asjaomased riiklikud asutused esitavad määruse (EL) 2024/1356 artikli 2 punktis 10 määratletud taustakontrolliasutustele arvamuse selle kohta, kas kõnealuse isiku viibimine liikmesriikide territooriumil võib kujutada ohtu sisejulgeolekule, kahe päeva jooksul, kui taustakontroll tehakse liikmesriigi territooriumil, või kolme päeva jooksul, kui taustakontroll tehakse välispiiril. Kui süüdimõistva kohtuotsuse teinud liikmesriigi asjaomased riiklikud asutused ei esita arvamust kõnealuse tähtaja jooksul, tähendab see, et puudavad julgeolekukaalutlused, mida tuleks arvesse võtta. Enne määruse (EL) 2024/1356 artikli 2 punktis 10 määratletud taustakontrolliasutustele arvamuse esitamist teevad süüdimõistva kohtuotsuse teinud liikmesriigi asjaomased riiklikud asutused riigi karistusregistrisse päringu. Kui pärast päringutabamust ei ole arvamust esitatud ja puuduvad julgeolekukaalutlused, mida tuleks arvesse võtta, salvestatakse see arvamuse ja julgeolekukaalutluste puudumine määruse (EL) 2024/1356 artikli 17 lõike 1 punkti h kohasesse taustakontrolli kokkuvõttesse.“

7) Artikli 24 lõike 1 esimesse lõiku lisatakse järgmine punkt:

„d) toetada kooskõlas määrusega (EL) 2024/1356 eesmärki hinnata, kas kolmanda riigi kodanik, kelle suhtes julgeolekukontrolli tehakse, võib endast kujutada ohtu sisejulgeolekule.“

Artikkel 2

Määruse (EL) 2019/818 muutmine

Määrust (EL) 2019/818 muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 7 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2) Lõikes 1 osutatud liikmesriikide ametiasutused ja liidu asutused kasutavad Euroopa otsinguportaali Eurodaci ja ECRIS-TCNi keksüsteemidesse sisestatud isikute või nende reisidokumentidega seonduvate andmete otsimiseks kooskõlas oma juurdepääsuõigustega, mis on sätestatud neid ELi infosüsteeme reguleerivates õigusaktides ja riigisiseses õiguses. Samuti kasutavad nad artiklites 20, 20a, 21 ja 22 osutatud eesmärkidel Euroopa otsinguportaali, et teha kooskõlas käesoleva määruse kohaste juurdepääsuõigustega päringuid ühisest isikuandmete hoidlast.“

2) Artiklit 17 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Ühine isikuandmete hoidla, milles luuakse iga EESis, VISis, ETIASes, Eurodacis või ECRIS-TCNis registreeritud isiku kohta toimik, mis sisaldab artiklis 18 osutatud andmeid, luuakse eesmärgiga hõlbustada EESis, VISis, ETIASes, Eurodacis ja ECRIS-TCNis registreeritud isikute õiget tuvastamist vastavalt artiklitele 20 ja 20a ning sellele kaasa aidata, toetada mitme identiteedi detektori toimimist vastavalt artiklile 21 ning hõlbustada ja lihtsustada määratud asutuste ja Europoli juurdepääsu EESile, VISile, ETIASele ja Eurodacile, kui see on vajalik terroriaktide või muude raskete kuritegude tõkestamiseks, avastamiseks või uurimiseks vastavalt artiklile 22.“;

b) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Kui ühise isikuandmete hoidla rikke tõttu ei ole tehniliselt võimalik sellest päringuid teha isiku tuvastamise eesmärgil vastavalt artiklile 20, isiku tuvastamise või isikusamasuse kontrollimise eesmärgil vastavalt artiklile 20a, mitme identiteedi tuvastamise eesmärgil vastavalt artiklile 21 või terroriaktide või muude raskete kuritegude tõkestamise, avastamise või uurimise eesmärgil vastavalt artiklile 22, teavitab eu-LISA sellest automaatselt ühise isikuandmete hoidla kasutajaid.“

3) Artikli 18 lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Ühisele isikuandmete hoidlale juurdepääsu omavad ametiasutused kasutavad hoidlat vastavalt oma juurdepääsuõigustele, mis on sätestatud ELi infosüsteeme reguleerivates õigusaktides ja riigisiseses õiguses, ning vastavalt oma käesoleva määruse kohastele juurdepääsuõigustele artiklites 20, 20a, 21 ja 22 osutatud eesmärkidel.“

4) Lisatakse järgmine artikkel:

„*Artikkel 20a*

Juurdepääs ühisele isikuandmete hoidlale isiku tuvastamise või isikusamasuse kontrolli eesmärgil vastavalt määrusele (EL) 2024/1356

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1356 (*) artikli 2 punktis 10 määratletud taustakontrolliasutused teevad päringu ühisest isikuandmete hoidlast üksnes isiku tuvastamiseks või isikusamasuse kontrollimiseks vastavalt nimetatud määruse artiklile 14, tingimusel et menetlus algatati asjaomase isiku juuresolekul.

2. Kui päringust selgub, et asjaomase isiku andmeid säilitatakse ühises isikuandmete hoidlas, antakse määruse (EL) 2024/1356 artikli 2 punktis 10 määratletud taustakontrolliasutustele juurdepääs käesoleva määruse artikli 18 lõikes 1 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/817 artikli 18 lõikes 1 osutatud andmetega tutvumiseks.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1356, millega kehtestatakse kolmanda riigi kodanike taustakontroll välispiiridel ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 767/2008, (EL) 2017/2226, (EL) 2018/1240 ja (EL) 2019/817 (ELT L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj).“

5) Artiklit 24 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Ilma et see piiraks määruse (EL) 2019/816 artikli 29 kohaldamist, peab eu-LISA kõikide ühises isikuandmete hoidlas tehtavate andmetöötlustoimingute logisid kooskõlas käesoleva artikli lõigetega 2, 2a, 3 ja 4.“;

b) lisatakse järgmine lõige:

„2a. eu-LISA peab vastavalt artiklile 20a kõikide ühises isikuandmete hoidlas tehtavate andmetöötlustoimingute logisid. Logid sisaldavad järgmist:

a) päringu teinud liikmesriik;

b) ühise isikuandmete hoidla kaudu päringut tegeva kasutaja juurdepääsu eesmärk;

c) päringu kuupäev ja kellaaeg;

d) päringu tegemiseks kasutatud andmete liik;

e) päringu tulemused.“;

c) lõike 5 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Iga liikmesriik peab logisid päringute kohta, mida teevad tema need asutused ja nende asutuste töötajad, kes on kohaselt volitatud kasutama ühist isikuandmete hoidlat vastavalt artiklitele 20, 20a, 21 ja 22. Iga liidu asutus peab logi päringute kohta, mida teevad tema selleks kohaselt volitatud töötajad, vastavalt artiklitele 21 ja 22.“

Artikkel 3

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 12. juunist 2026.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel, 14. mai 2024

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
eesistuja	*eesistuja*
R. METSOLA	H. LAHBIB